

Foto © Wouter Rawoens

Lawfluencer en advocaat Hugo Lamon

“De rechtszoekende wordt in Brussel in de zeik gezet”

HANS BROCKMANS

Advocaat Hugo Lamon publiceert elke week kritische reflecties over Justitie en zijn eigen beroepsgroep. Hij is erg kritisch voor de druk die advocaten via de media op gerechtsprocedures leggen. Ook de procedurepleiters worden niet gespaard.

De Hasseltse advocaat Hugo Lamon publiceert het werk '(Ge)recht in de spiegel – Bekommernissen van een lawfluencer' op basis van zijn scherpe columns voor de juridische website jubel.be. Lamon was bestuurder van de Orde van Vlaamse Balies en lid van de Hoge Raad voor de Justitie, die magistraten voordraagt.

Krijgt Justitie voldoende prioriteit in de politiek? HUGO LAMON: 'Onze politici hebben vreemde prioriteiten. Begin september werden de leden van de parlementaire commissie Justitie uit reces geroepen voor de behandeling van het plasincident rond Justitieminister Van Quickenborne (Open Vld): 'Maar ik heb geen enkele politicus iets horen zeggen over de veroordeling van ons land door het Europees Hof van de Rechten Mens, diezelfde week. Het hof oordeelde nochtans dat de lange achterstand in het gerechtelijke arrondissement Brussel in strijd was met de mensenrechten. Het Europees Verdrag eist immers dat de lidstaten een

eerlijk proces voorzien voor hun burgers.' 'Ook de pers besteedde liever ettelijke bladzijden aan dat plasincident in plaats van de minister ter verantwoording te roepen over een toch veel belangrijker arrest. Met uitzondering van Doorbraak vond geen enkel medium het de moeite om erover te berichten. Een schande.' 'Dit arrest is pipigate in het kwadraat, omdat de rechtszoekende zelf in de zeik wordt gezet. Belgische politici staan op de eerste rij om Polen en Hongarije te verketteren voor de schending van de mensenrechten, terwijl ons land in hetzelfde bedje ziek is.'

Vindt u het normaal dat de politie beelden van haar camera's van inbreuken van burgers zonder enige reden lekt aan de pers? 'Dit gaat niet over wildplassen, maar over syndicale druk. De politievakbond wilde die beelden misbruiken om de minister te beschadigen, omdat hij een eerder akkoord met de bonden niet wilde goedkeuren.' 'Lekken naar de pers is schadelijk voor het onderzoek. De politie heeft zijn eigen bewijsmateriaal verbrand door het te lekken. Maar over het schenden van het onderzoeksgeheim komt de commissie niet samen.' 'Elke zichzelf respecterende strafpleiter zal oproepen dat de betrokkene al genoeg gestraft is in de pers, mocht dit ooit een strafzaak worden. Wat ik betwijfel wegens echt geen prioriteit. Een hoop wildplassende zatlappen zijn hooguit een GAS-boete waard.' 'Tenslotte lees ik ook amper kritiek op het feit dat de minister met eigen beelden van het incident naar de pers trekt. De minister van Justitie toont camerabeelden die vanaf zijn huis werden gemaakt van de openbare weg. Dat lijkt mij een inbreuk op de privacywetgeving.'

Over naar serieuze zaken: de gerechtelijke achterstand, vooral in Brussel. Wat is er aan de hand? 'Het Brusselse gerecht heeft een gigantisch probleem. In sommige dossiers moet de rechtzoekende burger wachten tot 2034 vooraleer het hof van beroep zijn zaak kan behandelen. Dat kan niemand toch begrijpen?'

Een Brusselse magistraat gaf ooit als uitleg dat de zaken in Brussel nu eenmaal ingewikkelder waren in vergelijking met de rest van het land. Bovendien is er een onderbezetting. 'Er is geen personeelstekort. De waarheid is dat de Brusselse hoven en rechtbanken al jaren een degelijke werklastmeting blokkeren. Als er al een grotere werkdruk is, kan die niet gemeten worden. Ook Antwerpen kan zijn kader niet volledig opvullen en er is amper achterstand. Het economische zwaargewicht van het land is Antwerpen met zijn haven, logistiek en industrie. Die activiteit heeft ook een impact op de werkdruk van het gerecht.' 'Het aantal zaken in beroep is trouwens overal gedaald, omdat de kwaliteit in eerste aanleg is gestegen door de benoeming van meer bekwame kandidaten via de Hoge Raad voor de Justitie. Ook daalt het aantal zaken door de hogere rechtsplegingsvergoeding voor de verliezende partij, die een drempel is om te procederen. Ook in het hof in Brussel zijn er minder nieuwe zaken en toch kan

het de gigantische achterstand niet wegwerken. De valt niet uit te leggen.'

Het hof kan ook moeilijk een degelijk beleid uitwerken omdat de voorzitter van het hof geen Nederlands spreekt. Is dat normaal? 'Neen. Het gaat niet op dat de voorzitter van een tweetalig hof zelf één van die talen niet spreekt en zelfs nauwelijks begrijpt. Het is tragisch, maar volgens de letter van de wet hoeft die voorzitter beide landstalen niet te spreken.'

Sommigen pleiten voor een ontubbeling van het Brusselse hof in een Frans- en Nederlandstalige rechtbank om zo een beter beleid en hoger beslissingsritme te bevorderen. Zou dat een goede zaak zijn? 'Wie aan de Brusselse gerechtelijke structuur wil sleutelen, opent een doos van Pandora. Het is een zeer ingewikkelde wetgeving die oorspronkelijk dateert van 1935. Nu zijn de rechtbanken van eerste aanleg intussen wel Frans- of Nederlandstalig, terwijl het hof taalgemengd is. Dat zorgt voor ingewikkelde verdeelsleutels bij benoemingen van korpschefs. Niemand begrijpt nog hoe die taalverdeling juist in elkaar zit.' 'Er is een cascade aan regels, ooit uitgewerkt om een eerlijke rechtsbedeling te creëren in de taal van de rechtsonderhorigen, maar die leiden nu tot een schending van de mensenrechten. Misschien is dit wel het moment om het debat te voeren of die oude communautaire discussies nog wel hun belang hebben. We moeten alle pistes bewandelen om de slecht werkende Brusselse rechtbanken en hoven te verbeteren, liefst zonder in een communautaire stellingenoerlog terecht te komen.' 'Waarom partijen niet de kans geven om hun zaak in samenspraak door het Antwerpse of Gentse hof van beroep te laten behandelen, zeker omdat daar hun zaak sneller zal behandeld worden.'

“ Justitie zou op TikTok moeten zitten en zich laten inspireren door mediafiguren als Pommeliers Thijs ”

Over mensenrechten gesproken, vindt u dat die geschonden zijn geweest tijdens de strijd tegen corona? 'Er is juridisch iets uitzonderlijk gebeurd. Er werd een plejade van uitzonderingswetten uitgewerkt, zonder dat één maatregel uiteindelijk door een hoogste rechtscollege verbroken is.' 'Er zijn gekke dingen gebeurd. Zo duurde het liefst zeven weken eer er een definitie kwam over wat juist een mondmasker was. De jojo van versoepelen en verstrengen creëerde veel onrust. Maar het systeem is robuust gebleven en kan blijkbaar tegen het stootje, dat corona heette.' 'Als ze activisten waren geweest, dan hadden magistraten bij de toetsing van de coronamaatregelen echt wel hun kans kunnen grijpen om op het beleid te wegen. Dat is niet gebeurd. Alle maatre-

gelen bleven gehandhaafd na de grondwettelijke toetsing. Het begrip activistische rechter is een mythe die zichzelf in stand houdt. De magistraten grijpen alleen in als de wetgeving aberrant slecht is – wat helaas steeds vaker gebeurt - of bij een grove schending van de regels van de rechtstaat of de Europese Unie.'

In uw boek stelt u dat de media een bedreiging vormen voor het rechtssysteem. Hoezo?

'Dat komt door de illusie van de juistheid van de juridische waarheid. Er zijn immers drie soorten waarheden voor dossiers in de rechtbank. De eerste is de juridische waarheid, die de rechter formuleert om een conflict juridisch te beslechten. Dat is gebaseerd op een uitspraak op basis van rechtsprincipes en de feiten.'

'Dan is er de emotionele waarheid of dat wat de partijen als rechtvaardig beschouwen. Elke partij heeft uiteraard zijn eigen waarheid. Daarom schrijft de rechter best een vonnis voor de partij die de zaak verloren heeft.'

'Tenslotte is er de mediawaarheid of de berichtgeving over een juridisch dossier. Die berichtgeving is altijd gelinkt aan mensen en de maatschappelijke agenda. Vandaar ook dat strafrecht bovenmatig veel aandacht krijgt in de media. Dat is op zich geen probleem.'

'Het wordt wel een probleem wanneer de mediawaarheid de juridische waarheid onder druk zet. Dat was bijvoorbeeld het geval in een aantal dossiers rond seksueel grensoverschrijdend gedrag.'

Heeft journalistieke berichtgeving dan invloed op magistraten?

'Dat kan niemand concreet maken. Het parket en de politie worden zeker beïnvloed door media. Dus uiteindelijk heeft dat wel juridische gevolgen. De meeste strafpleiters werken vaak met invloedrijke media-adviseurs, wat er toch op wijst dat de mediawaarheid de juridische kan beïnvloeden.'

Werkt u als ondernemingsadvocaat ook met media-adviseurs?

'Natuurlijk. Een goed media-advies kan dingen uit de pers halen. Je kan de media ook voeden door ze bepaalde informatie te geven, zodat ze niet schrijven over zaken die je als advocaat liever niet leest over je cliënten.'

'Een mooi voorbeeld is de zaak Ineos, waarbij ik overigens niet betrokken ben. Wat we daarover weten via de berichtgeving is overduidelijk gestuurd door de advocaten en hun media-adviseurs. Dat voel je in de hele sfeer over dit dossier.'

'Een ander voorbeeld is zaak rond Conner Rousseau. Er was volop media-aandacht, maar niet eens een burgerlijke partijstelling. Die zou een rechter verplichten een uitspraak te doen. Er waren twee meldingen en een persoon die naar het parket stapte, die klaarblijkelijk geen aanleiding gaven tot een verder onderzoek. Hoe komt dat dan toch in de media? De juridische waarheid in dit dossier lijkt me simpel: er is niets aan de hand. Het geheim van het onderzoek komt de voorbije jaren door dit soort van mediabesprekingen in gevaar.'

Waarom is dat net vandaag een probleem?

'De sociale media liggen mee aan de oorzaak van dat fenomeen. Vroeger waren de beroepsjournalisten toch gebonden door hun deontologie in de berichtgeving. De informatie werd meer gefilterd. Door de sociale media en de druk van de influencers ontstaat er een parallelle wereld en komt de juridische waarheid heel sterk onder druk te staan. Dat sijpelt dan door in de berichtgeving in de mainstream media.'

'Bovendien wordt de informatie ook sneller technisch verspreid. Iedereen heeft via zijn Iphone camera's op zak en die beelden kunnen daarna perfect door de media worden overgenomen. Alle betrokken partijen kunnen een strafdossier thuis op hun pc bestuderen en gefilterd verspreiden bij de brede massa. Dat mag niet, maar wie houdt hen tegen?'

Hoever staat Justitie nu met de digitalisering?

'Het vordert langzaam, in vergelijking met de

↳ **Hugo Lamon**
lawfluencer en advocaat
Foto © Wouter Rawoens.

fiscale en de RSZ-administratie. Vijf jaar geleden moest alles nog door de papiermolen. Dat is nu aan het veranderen. Vandaag worden bijvoorbeeld faillissementsdossiers volledig digitaal behandeld. De input in de meeste burgerlijke, commerciële en arbeidsdossiers verloopt ook digitaal.'

“ In de zaak Reuzegom was er geen klassenjustitie ”

Wat is de rol van artificiële intelligentie in de rechtbanken?

'Zes maanden geleden zou ik geantwoord hebben dat het nog wel een tijd zou duren omdat onze rechtspraak van een klein taalgebied te beperkt is om er op een werkbare manier AI op los te laten. Maar ik heb mijn mening moeten bijstellen.'

'Rechtshulp zullen hun uitspraken veel beter kunnen ondersteunen met AI en zo tijd vrijmaken om echte juridische knopen door te hakken. Ik vernam dat bijvoorbeeld dat 80 procent van de uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens het resultaat is van AI.'

'Toch zal AI de rechters niet vervangen. Stel dat iemand geflitst wordt aan 130 kilometer per uur, waar je maar 50 mag rijden. Dan kan AI perfect de correcte straf uitrekenen op basis van eerdere uitspraken. Als de overtreder echter voor de rechtbank kan uitleggen dat hij veilig reed en een ziek kind naar het ziekenhuis bracht, waar het op het nippertje werd gered, kan de rechter beslissen dat er overmacht was. Om de context in een AI-model te verwerken heb je dus mensen nodig. De context behoort tot de kern van het rechtspreken. Dit kan eventueel worden meegenomen in de digitale parameters. Er is ook nog geen kader om dat te beheren.'

'Er zijn nu al advocatenkantoren, die op basis van AI hun conclusies schrijven. Dat kan perfect, maar een juridisch geschoold persoon zal toch de bronnen moeten checken.'

“ Het gaat niet op dat de voorzitter van een tweetalig hof zelf één van die twee talen niet spreekt ”

Naar aanleiding van de zaak Reuzegom was er kritiek omdat er sprake zou zijn van 'klassenjustitie'. U noemt dat 'een hol begrip'.

'In de zaak Reuzegom was er geen klassenjustitie. De uitspraak in het dossier was juridisch sterk onderbouwd. Dat neemt niet weg dat Justitie meer zou kunnen doen om een maatschappelijk draagvlak te creëren om dat duidelijker te maken. Justitie zou op TikTok moeten zitten en zich laten inspireren door mediafiguren als Pommeli Thijs, die thema's op de maatschappelijke agenda kunnen zetten.'

'Mijn eigen blog was oorspronkelijk enkel bedoeld voor juristen. Als ik zie hoe er nu breed gereageerd wordt uit andere middens, moet ik besluiten dat er

echt wel een vraag is naar informatie en duiding over Justitie.'

In uw blog stelde u ook dat de eed van de advocaat beter zou worden afgeschaft. Waarom?

'Omdat hij zinloos is. We zweren immers 'getrouwheid aan de koning', alsof een republikein geen advocaat kan zijn. En waarom moet een advocaat getrouwheid zweren aan het gezag? Hij kan zich alleen door zijn geweten laten leiden. Verder is er 'gehoorzaamheid aan de Grondwet en de wetten van het Belgisch volk', alsof die niet in strijd kunnen zijn met de rechtsstaat of internationale verdragen. Verder is een advocaat volgens de eed 'eerbied' verschuldigd aan het gerecht. Dat is toch een zeer breed begrip, dat voor een ruime interpretatie vatbaar is.'

'Uiteraard mag een advocaat geen magistraat beledigen. Maar het begrip 'eerbied' is een volstrekt voorbijgestreefd concept. Ik hoef niet trouw te zijn aan een magistraat.'

Aan één magistraat moet U wel trouw zijn, dacht ik?

'Jawel, degene met wie ik getrouwd ben. Maar dat heeft niets met mijn beroepsuitoefening te maken.'

U bent ook kritisch op procedurepleiters?

'Een advocaat moet de belangen van zijn cliënt verdedigen, uiteraard. Maar soms gaan confraters te ver. Als ze bijvoorbeeld juridische fouten pleiten die niets te maken hebben met het dossier zelf, en dat enkel doen om de procedure te stremmen. Waarom is het bijvoorbeeld nodig om systematisch rechters te wraken of procedurekwestes op te werpen, zoals sommige strafpleiters doen?'

'Ik vergelijk het met een spookrijder. Als er één rondrijdt, gebeurt dat meestal zonder zware ongevallen. Rijden er vijftig rond op de autosnelweg, ligt het verkeer lam. Eén keer een procedurefout pleiten is dus geen probleem. Als een hele beroepsgroep dat systematisch doet, ligt ook Justitie plat.'

U bent actief in Hasselt. Er wordt weleens gezegd dat er in de provincie Limburg een scherpe lijn loopt tussen katholieke magistraten en collega's met een logestempel.

(Lacht.) 'U vraagt dat natuurlijk omdat u weet dat ik lid van een loge ben. Om het met de woorden van Mitterand te zeggen: 'Et alors?' Ooit was er een tijd dat bepaalde provincies, zoals Limburg en West-Vlaanderen, volledig beheerst werden door de toenmalige CVP. Alle magistraten waren CVP-benoemingen en ook katholiek, op een kleine minderheid na die door de socialistische en liberale partij werden benoemd. Voor alle duidelijkheid: dat betekende niet dat de politiek achteraf druk op hen uitoefende of dat dit bleek uit hun uitspraken.'

'Maar al dertig jaar benoemt de minister magistraten op bindende voordracht van de Hoge Raad voor de Justitie. De laatste politiek benoemden zijn nu allemaal met pensioen. De relevantie van de opdeling tussen katholieke en vrijzinnige magistraten is daarmee volledig uitgestorven.'

Hugo Lamon (advocaat, lawfluencer en auteur)